Ο Σταυρός ως αξεπέραστο επίπεδο και μοντέλο Παιδείας (π. Κωνσταντίνος Στρατηγόπουλος)

Categories : ΘΕΟΛΟΓΙΑ

Date : 20 Μαρτίου, 2009

Απομαγνητοφωνημένη ομιλία του πρωτοπρεσβύτερου Κωνσταντίνου Στρατηγόπουλου, που πραγματοποιήθηκε στον Ιερό Ναό Κοιμήσεως Θεοτόκου Βούλας, την Κυριακή της Σταυροπροσκυνήσεως, 11/03/2007

Σεβασμιώτατε Επίσκοπε - υπόμνηση και τύπος του εν τω μέσω ημών Σταυρωμένου και Αναστημένου Χριστού. Σεβαστοί πατέρες - και ταυτόχρονη υπενθύμιση της καθημερινής θυσίας του Χριστού. Λαέ του Θεού ορθόδοξε - φορέα του σταυροαναστάσιμου ήθους της πονεμένης και μαρτυρικής ορθοδοξίας.

Εδώ και μερικές μέρες στο κέντρο της Αθήνας γίνεται μια πάλη για την παιδεία. Η μια μεριά χρησιμοποιεί δακρυγόνα, για να επιβληθεί ένα μοντέλο παιδείας. Η άλλη μεριά έκαψε την ελληνική σημαία. Μήπως, υπενθύμιση της χαμένης και ξεχασμένης προτάσεως περί παιδείας; Κάποιοι άλλοι έκαψαν ένα φρούριο στον «Άγνωστο Στρατιώτη». Μήπως και πάλι υπενθύμιση της χαμένης και ανύπαρκτης ιστορίας των αγνώστων, μαρτυρικών στρατιωτών αυτού του τόπου; Η Παιδεία.

Μερικές μέρες μετά, μετά απ’ τα καπνογόνα, η Ορθόδοξη Εκκλησία θυμάται το Σταυρό και γιορτάζει σήμερα αυτή τη μνήμη Του και την προτείνει ως αξεπέραστο επίπεδο και μοντέλο Παιδείας. Μην το ξεχάσουμε -εμείς τουλάχιστον- γιατί θα μπούμε πάλι στην αντιπαλότητα - ποιο είναι το υπόδειγμα της Παιδείας. Καθημερινές προτάσεις παιδείας, εδώ κι αιώνες καταθέτει η Ορθοδοξία μας μπροστά στα μάτια μας. Ή τις δεχόμαστε ή καίμε μετά τη σημαία μας ή πετάμε δακρυγόνα.

Ο Άγιος Μακάριος ο Αιγύπτιος μια μέρα κατηγορήθηκε με μια πολύ βαριά κατηγορία. Μια κοπέλα που βρέθηκε έγκυος, για να δικαιολογηθεί, κατήγγειλε τον αναχωρητή ότι τη βίασε. Ρίχθηκαν τότε πάνω του και τον διαπόμπευσαν, κρεμώντας πάνω του μαγειρικά σκεύη και χτυπώντας και βρίζοντάς τον. Ο Άγιος δεν είπε λέξη για να απολογηθεί και μάλιστα δέχθηκε να εργάζεται πολύ για να ανταπεξέλθει στις ανάγκες της γυναίκας και του παιδιού του -όπως έλεγε- που του’ χε στείλει η θεία Πρόνοια. Όταν μετά από καιρό αναγνωρίστηκε η αθωότητά του, όλο το χωριό, έμπλεο θαυμασμού, πήγε να ζητήσει συγνώμη. Εκείνος όμως είχε φύγει. Έπρεπε να φύγει, γιατί αυτό το μοντέλο της παιδείας δεν ζητάει ούτε την καταξίωση, ούτε την

κενοδοξία. Ήταν μια πρόταση παιδείας **σταυρού της αδίκου κατηγορίας.**

Ο Άγιος Μάξιμος ο Ομολογητής, όταν βρέθηκε μπροστά σε μια ψευτοσύνοδο εκπροσώπων των ποικιλώνυμων Εκκλησιών της εποχής του, που είχαν καταντήσει σε αίρεση, άκουσε το ερώτημα: «Μάξιμε, σε ποια Εκκλησία ανήκεις; Του Βυζαντίου, της Ρώμης, της Αλεξανδρείας; Ορίστε, εμείς είμαστε ενωμένοι». Εννοείται στην αίρεσή τους. Κι αυτός τους είπε: «Ανήκω στην Εκκλησία όπου υπάρχει η ορθή και σωστή πίστη». Είναι **το μαρτύριο της ορθής ομολογίας**. Μετά από λίγο -δεν τον κατάλαβαν- καταδικάστηκε. Του ’κοψαν το χέρι και τη γλώσσα.

Υπάρχει το μαρτύριο και η παιδεία της αμεριμνησίας. Ο Άγιος Φιλάρετος τα ’χασε όλα · δεν είχε τίποτε. Το τελευταίο ζώο που του ’χε μείνει το ’δωσε σ’ έναν φτωχό που το χρειαζόταν. Και στο τέλος του ’μεινε ένα μελίσσι κι αφού το μοίρασε όλο σε φτωχούς, έδωσε το ρούχο του το τελευταίο σ’ έναν ζητιάνο που το ’χε ανάγκη. Αυτός σήκωσε την **παιδεία της αμεριμνησίας**.

Ο Άγιος Κύριλλος ο Φιλεώτης, όταν κατάλαβε ότι το μυστήριο της Ορθόδοξης Παιδείας κρύβεται **στην ταπείνωση και στη διακονία**, πήγε μόνος του, οικειοθελώς, για τρία χρόνια και εργάστηκε ως ναύτης σ’ ένα καράβι, αποφασισμένος να υπακούει σε όλους, όπως στον ίδιο τον Κύριο · δεχόμενος με χαρά χλευασμούς, λοιδορίες, ταπεινώσεις και αδικίες κάθε λογής. Ήταν άλλο μαρτύριο και μια άλλη παιδεία.

Υπάρχει ο σταυρός και η παιδεία της απλότητας. Ο Άγιος Θεμιστοκλής ήταν άνθρωπος με απλούς τρόπους και καθαρή καρδιά. Ήταν τσοπάνης. Μια μέρα ένας Χριστιανός της πόλεως -Διοσκουρίδης ονόματι- που τον κυνηγούσαν οι στρατιώτες για κάποιο δήθεν έγκλημα, βρέθηκε κοντά και ζήτησε να τον κρύψει ο άγιος. Τον έκρυψε ο Θεμιστοκλής. Λίγες στιγμές αργότερα κατέφθασαν οι διώκτες του και ρώτησαν αν είδε τον φυγάδα. Πιστεύοντας ο Θεμιστοκλής από απλότητα στην καλή τους προαίρεση και νομίζοντας πως όλοι οι άνθρωποι είναι όπως εκείνος, γεμάτοι συμπόνια και καλοσύνη, τους είπε : «αφήστε τον να φύγει, αδελφοί μου, για να γλιτώσει από τον θάνατο. Μην τον προσάγετε στον δικαστή. Χαρίστε του τη ζωή. Είναι χριστιανός, όπως και εγώ». Αυτά τα λόγια εξόργισαν τους διώκτες του. «Αν αρνηθείς να μας δώσεις αυτόν, θα συλλάβουμε εσένα στη θέση του». – «Σας έκανα την πρόταση για να ωφεληθείτε», είπε ο άγιος, «αλλά αφού την απορρίπτετε, με χαρά δέχομαι να με συλλάβετε αντ’ αυτού, γιατί είμεθα και οι δυο δούλοι του Χριστού και μέλη του αυτού Σώματος». Πέθανε μαρτυρικά ο Θεμιστοκλής. Έκανε την **παιδεία της απλότητας και της θυσίας**.

Ο Άγιος Ιλάριος [επίσκοπος] Πικταβίου - μια περιοχή της Ευρώπης, σήμερα λέγεται Πουατιέ. Σε μια τοπική σύνοδο, αφού είχε ομολογήσει θερμά την Ορθοδοξία, ο τοπικός τύραννος του είπε ότι αυτά που λέει τον αναγκάζουν να τον εξορίσει και

φυσικά έχοντας πάνω του το μαρτυρικό ήθος της Ορθοδοξίας, ο Άγιος Ιλάριος είπε : «τους επισκόπους μπορείς να τους εξορίσεις, αλλά την αλήθεια όχι». Είναι **το μαρτύριο της παρρησίας**.

Ο Άγιος Μάξιμος ο Καυσοκαλυβίτης πέρασε από **το μαρτύριο της υποτιθέμενης πλάνης**. Μια μέρα είδε σε όραμα την Παναγία, η οποία τον διέταξε να ανεβεί στην κορυφή του Άθωνα, για να παραλάβει -ως άλλος Μωυσής- τις πλάκες του πνευματικού νόμου. Επί τρία μερόνυχτα έμεινε στην κορυφή, προσευχόμενος καρτερικά και αντιστεκόμενος θαρραλέα στις αδιάκοπες επιθέσεις των δαιμόνων. Τέλος, του παρουσιάστηκε η Παναγία και του είπε πολύ ωραίες προτάσεις για το πώς θα κατευθύνει τη ζωή του και του λαού. Όταν κατέβηκε απ’ την κορφή του βουνού ολόχαρος, πήγε σ’ έναν γέροντα ασκητή, ο οποίος, μη έχοντας το χάρισμα της διακρίσεως, τον κατηγόρησε ότι είναι πλανεμένος. Αντί να ζητήσει δικαίωση ο ταπεινός Μάξιμος, εξέλαβε τα λόγια αυτά ως θείο σημείο και αποφάσισε στο εξής να υποκρίνεται το σαλό και πλανεμένο. Στερήθηκε από τα πάντα, αλλά φοβόταν και τον πειρασμό της κενοδοξίας και φοβόταν τον πειρασμό του να ’ναι πραγματικά πλανεμένος. Σταυρό σήκωσε και πόνεσε. Ένα άλλο μοντέλο Παιδείας.

Υπάρχει ο σταυρός της αποφυγής της ματαιοδοξίας. Ο όσιος Πινούφριος ήταν ιερομόναχος και κάτω στην Αίγυπτο διοικούσε πνευματικά μια πολύ μεγάλη μονή. Τιμούμενος απ’ όλους για τις αρετές και τους αγώνες του εντός του μοναστηριού, αλλά και σ’ όλη την περιοχή, φοβήθηκε ότι θα στερούταν τους καρπούς της αιωνίου δόξης, λόγω της ανθρώπινης ματαιοδοξίας και αναγνωρίσεως της αγιότητός του. Σηκώθηκε κι έφυγε, χάθηκε, πήγε σ’ ένα ησυχαστήριο κι είπε αν μπορεί να γίνει καλόγηρος · κανείς δεν τον ήξερε κι έμεινε για χρόνια άγνωστος, κάνοντας όλα τα πιο ευτελή διακονήματα. Ήταν **το μαρτύριο, αλλά ταυτόχρονα η παιδεία της αποφυγής της άκαιρης ματαιοδοξίας.**

Υπάρχει ο σταυρός του έρωτα. Μας τον γνωρίζει ο Άγιος Ιγνάτιος ο Θεοφόρος όταν είπε : «ο εμός έρως εσταύρωται». Για να υπάρχει αγάπη και έρωτας, πρέπει να υπάρχει Χριστός και να ’ναι σταυρωμένος. Είναι **το μαρτύριο και η παιδεία του σταυρωμένου έρωτα.**

Η Αγία Θωμαΐδα η Λεσβία ήταν νέο κορίτσι όταν παντρεύτηκε μ’ έναν άνθρωπο που ήταν πάρα πολύ άγριος, σκληρός, κακός και βίαιος. Ανεχόταν υπομονετικά την κακή συμπεριφορά του, δοξολογώντας το Θεό και ζώντας κάθε ημέρα σταυρικά. Έζησε μαζί του δεκατέσσερα χρόνια και σε ηλικία 38 ετών εκοιμήθη μετά από ξυλοδαρμό που υπέστη από τον άνδρα της. Την έθαψαν και μετά από 40 ημέρες ο τάφος της ανάβλυζε ιάματα και θεράπευε ασθενείς. Μέσα σ’ αυτούς και ο δαιμονισμένος πλέον άντρας της που απ’ αυτήν θεραπεύτηκε. Ήταν μια άλλη **παιδεία της υπομονής.**

Υπάρχει ο σταυρός του πολιτικού ηγέτη. Ο Άγιος Μιχαήλ, ηγεμών της πόλεως Τβερ,

κοντά στη Μόσχα. Ήταν τότε πρωτεύουσα εκεί, του κράτους, λόγω της κατοχής της Μόσχας από τους Τατάρους. Όταν έμαθε ότι γίνεται κάποιο κίνημα επαναστατικό για να τον διώξουν κάποιοι πολιτικοί αντίπαλοι, φώναξε και είπε : «μα, αν πρόκειται να χυθεί αίμα, πάρτε την εξουσία». Και ταυτόχρονα, όταν μετά από λίγο οι ορδές των Τατάρων έφτασαν έξω από την Τβερ για να την καταλάβουν, και δεν ήθελε να χυθεί ούτε μια στάλα αίματος του στρατού και των γυναικοπαίδων της πόλεως, πρότεινε στον ηγέτη των Τατάρων: «αν εγώ παραδοθώ, θα κάνεις αιματοχυσία;» Του είπε «όχι, εσένα θέλω». Και πήγε μόνος του και παραδόθηκε αιχμάλωτος. Επί μήνες τον Άγιο Μιχαήλ του Τβερ τον γύριζαν σ' όλες τις πόλεις και τα χωριά των Τατάρων και της ευρύτερης Ρωσίας γελοιοποιώντας τον. Έγινε άγιος, γιατί ήταν ο πραγματικός ηγέτης· **αυτός που πεθαίνει πρώτος για το λαό του.**

Όταν ο Άγιος Ιωάννης ο Ελεήμων μοίραζε επανειλημμένα τρόφιμα σε φτωχούς, κατάλαβε μια μέρα ότι ένας φτωχός ήρθε πρώτη φορά, πήρε, μετά άλλαξε ρούχα ξαναπήρε, άλλαξε τρεις φορές ρούχα και ξαναπήρε. Δε θύμωσε μαζί του και είπε «δεν πειράζει, ίσως να είναι ο Χριστός που θέλει σήμερα να με επισκεφτεί τρεις φορές επανειλημμένα». Ήταν η απάντηση στην κοροϊδία και στον εμπαιγμό. Είναι **μια άλλη παιδεία.**

Όλοι ξέρετε την παιδεία της απόλυτης υπακοής του Αγίου Ιωάννου του Κολοβού. Μια μέρα ο γέροντάς του πήρε ένα ξύλο και το φύτεψε στη γη λέγοντας : «να το ποτίζεις κάθε μέρα μ' ένα λαγήνι νερό, ώσπου να καρπίσει. Το νερό όμως ήταν πολύ μακριά. Κι έπρεπε να ξεκινάει το βράδυ και να επιστρέφει την άλλη μέρα το πρωί. Ο Ιωάννης, όμως, ανέλαβε το έργο αγόγγυστα και μετά τρία έτη το ξύλο έλαβε ζωή κι έκανε καρπός. Ο γέροντας το πήρε, πήρε και τους καρπούς, τους έφερε στην Εκκλησία λέγοντας στους άλλους αδελφούς : «λάβετε φάγετε, καρπό υπακοής». Ήταν **το μαρτύριο, αλλά και η θεραπεία της υπακοής.**

Ο Άγιος Οπρέα Μικλάου, ρουμάνος άγιος, ήταν χωρικός κι είχε οικογένεια. Βλέποντας τις διώξεις που υπέφεραν οι ορθόδοξοι και τις ταλαιπωρίες τους κάτω από δυνάμεις που αγαπούσαν άλλα πράγματα, σηκώθηκε μόνος του και πήγε στους ηγεμόνες των κρατών και τους είπε πως δεν είναι σωστό να ταλαιπωρούν τον ορθόδοξο λαό. Τον συνέλαβαν και τον σκότωσαν. Ήταν **ο σταυρός και το μαρτύριο της παρρησίας στους δυνατούς της γης.**

Ο Άγιος Νικόλαος του Πσκωφ, η Εκκλησία τον θέλει ως δια Χριστόν σαλό, είχε μια παρόμοια παρρησία. Ήταν Μεγάλη Σαρακοστή του 1570, όταν ο Ιβάν ο 4ος ο Τρομερός επιστρέφοντας στο Νόβγκοροντ, είχε πυρπολήσει και είχε καταστρέψει όλα τα γύρω χωριά. Ο Νικόλαος, ο μακάριος, ζούσε στην πόλη αυτή αγιασμένα και ταπεινά. Όταν έμαθε ότι έρχεται ο Ιβάν ο Τρομερός που έλεγε ότι ήταν ορθόδοξος και πίστευε -έλεγε- στο Χριστό, πήγε εκεί που πήγε να λειτουργηθεί ο Ιβάν. Μπήκε στη Λειτουργία και είχε μαζί του ένα δώρο για τον Ιβάν, ένα κομμάτι κρέας που έσταζε

από αίμα. Εξοργισμένος ο Ιβάν του είπε «εγώ είμαι χριστιανός, δεν τρώω κρέας τη Σαρακοστή» και ο Νικόλαος του είπε «το αίμα των χριστιανών όμως το πίνεις μια χαρά». Ο Ιβάν έφυγε. Ήταν **μια άλλη μορφή παρρησίας από έναν δια Χριστόν σαλό.**

Ο Άγιος Βησσαρίων ο Αιγύπτιος είχε το σταυρό της ακτημοσύνης. Ήταν μονοχίτων. Μια μέρα στο δρόμο είδε έναν φτωχό, έβγαλε το χιτώνα του, τον έβαλε πάνω του κι έμεινε γυμνός. Όταν κατέβηκε στην πόλη του είπαν : «ποιος σε γύμνωσε;» και τους είπε : «ελάτε να σας δείξω». Μπήκε στην πρώτη Εκκλησία και τους έδειξε το Χριστό. **Είναι ο σταυρός της ακτημοσύνης.**

Η Αγία Ευδοκία η πόρνη, όταν άλλαξε και μετάνιωσε, βρέθηκε μπροστά στους αντιπάλους της που ήταν οι παλιοί εραστές της που την κατήγγειλαν στον οικείο διοικητή. Της προσέφεραν τρεις προτάσεις - για να αλλάξει. Η πρώτη πρόταση ήταν να λατρέψει τα είδωλα. Η δεύτερη να ξαναγίνει πόρνη. Και η τρίτη την περιουσία που είχε μαζέψει απ’ την πορνεία να τη δώσει στο κράτος και όχι στους φτωχούς. Δεν δέχτηκε τίποτε. Ήταν **ο σταυρός των επιλογών.** Κι αυτή η επιλογή καταλήγει στο μαρτύριό της.

Και τέλος, ως ένα πεδίο παιδείας **άκρας ταπεινώσεως**, θα σας θυμίσω τον Άγιο Αγάπιο τον Βατοπαιδινό. Ήταν ασκητής και μοναχός στην Κολιτσού, κοντά στη μονή Βατοπαιδίου. Τον συνέλαβαν οι Τούρκοι πειρατές και τον πούλησαν σκλάβο σ’ έναν ομόθρησκό τους ο οποίος τον κράτησε δώδεκα ολόκληρα χρόνια αλυσοδεμένο και τον έβαζε να κάνει τις πιο βαριές δουλειές. Υποτάχθηκε ταπεινά επί χρόνια στις βουλές της θείας Πρόνοιας και τέλος απελευθερώθηκε μ’ ένα θαύμα της Παναγίας και γύρισε πάλι στο κελί του στο Άγιον Όρος. Όταν τον είδε ο γέροντας του είπε : «τι δουλειά έχεις εδώ;» Λέει: «η Παναγία μ’ ελευθέρωσε». Του λέει «γύρνα πίσω, εκεί που ήσουνα. Αφήνεις το διακόνημά σου». Κι ο Άγιος Αγάπιος κάνοντας υπακοή επιστρέφει πάλι πίσω στο σκληρό αφέντη του. Κάθεται άλλα τόσα χρόνια και στο τέλος -έτσι γίνεται πάντα όταν έχουμε υποδείγματα παιδείας- αυτός του είπε : «γιατί τα κάνεις όλα αυτά;» Κι έμαθε για το Χριστό. Το αφεντικό το σκληρό κατέληξε με τα δύο παιδιά του μοναχός στο Άγιον Όρος.

Η ορθόδοξη παιδεία δεν είναι γραμμένη ούτε με καμένες σημαίες ούτε με δακρυγόνα. Είναι γραμμένη με αίμα. Αλλά αυτή η παιδεία είναι αυτή που πιάνει. Κυριακή της Σταυροπροσκυνήσεως. Η άλλη παιδεία. Η ξεχασμένη παιδεία. Αν και εμείς σ’ αυτόν εδώ τον τόπο την ξεχάσουμε, κάθε μέρα θα ψάχνουμε νέα μοντέλα παιδείας. Θα ταλαιπωρούμεθα και θα ταλαιπωρούμε. Και τα δακρυγόνα και ίσως και το αίμα να πλεονάσουν καμιά μέρα ή κάποια μέρα στην πλατεία του Συντάγματος.

(Πηγή: www.floga.gr)

Διαβάστε περισσότερα κείμενα του π. Κωνσταντίνου πατώντας εδώ